

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DREJERMESTER

Niels Christiansen Hoff

Hans liv & ophav

INDHOLD

Indledning	2
Personallistorisk Institut 1946	2
Gennembruddet - Lejrskov sogn og <i>Niels Hindrichsen</i>	3
Jens Pedersen Hoff i Kolding & Thue Willadsen i Ejstrup	4
Niels og de falske forældre	7
Kort bemærkning om Andreas Wilhelm	10
Konklusion	11
Appendix	12
a) tidslinje over Niels Christiansen Hoff's liv	12
b) stamtavle over Niels Christiansen Hoff og hans samtidige familie	14

En tak skal lyde til medlemmer af forummet på Danske Slægtsforskere; Inge Rothmann, Jan Holm, Bjarke Thyrrerstrup og Ole Westermann for alt arbejde med teksterne vedrørende Niels Christiansen Hoff's tre domme i 1841, 1849/50 og 1857. Må dette arbejde fortsætte fremover, for der er sikkert flere gode informationer, der gemmer sig i disse ofte lange og detaljerede tekster!

Indledning

Drejermester Niels Christiansen Hoff fra Kolding & Fredericia er en mand, hvis livsforløb og skæbne optager og fascinerer. I den genealogiske forskning (særlig på internettet) er det især hans triste afslutningsår, der er i fokus med 3 domme for tyveri og 2 ture i tugthus som en ganske gammel mand, hvor det sidste ophold i Viborg Tugthus også bliver hans endeligt. Her dør han i fængslet den 10. juni 1860 - af alderdom. Men hvor hans sidste år i livet er godt belyst, har der hersket stor usikkerhed om hans ophav. Hvem var han? Hvor kom han fra? Det vil jeg i det følgende prøve at belyse - hans ophav viser sig nemlig at være mindst lige så tumultartet og spændende, som hans sidste små 20 år i livet. Der har været tale om mange års forskning, mange vildspor, fejlplynsninger i historiske kilder samt krav på en vis fleksibilitet i tænkningen omkring familieforhold - men det har samtidig ført frem til en spændende historie om en livsskæbne fra 1800-tallet.

Personalhistorisk Institut 1946

I 1946 får bagermester i Maribo Vilhelm Hoff (1886-1967) Personalhistorisk Institut til at udarbejde en anetavle over hans forældre, Birthe Christine Winther (1856-1940) & bagermester Vilhelm Hoff (1851-1918) fra Maribo. Denne anetavle har været grundlag for den slægtsinteresse, som naturligvis Vilhelm selv har haft, men senere også Kaj Verner Hoff (1921-1994) i Viborg og dennes fætter Svend Hugo Hoff (1916-1998) i København, min farfar, hvorfra jeg har ført den videre.

Personalhistorisk Institut oplyser, at Niels Christiansen Hoff er født i Fredericia i 1783 af en Kristine Hoff Pedersdatter og en ukendt far.¹ Niels selv skulle være død i 1850 i Odense. Dette var mit udgangspunkt, da jeg skulle finde frem til mere om vor slægts stamfader og hans ophav. I lange tider ledte jeg forgæves efter den ukendte hr. Hoff, som kunne være Niels' far. Jeg ledte i kirkebøgerne i de forskellige sogne i Fredericia, men jeg kunne ikke finde Niels' fødsel - jeg ledte i omkringliggende sogne og i Kolding, men intetsteds kunne jeg finde den hr. og fru Hoff, der fik en dreng ved navn Niels i årene omkring 1783.

Det er i øvrigt interessant, at Personalhistorisk Institut i 1946 konkluderer, at Niels må være død i 1850, hvor han bliver idømt 2 års tugthus i Odense. Det kan de umuligt have fundet bevis for, eftersom han overlever, bliver frigivet i 1852 og faktisk optræder i folketællingen fra Fredericia i 1855. Hans fødselsår har Personalhistorisk Institut beregnet ud fra den alder han optræder med i langt de fleste folketællinger fra Fredericia. Kristine Hoff Pedersdatter optræder også jævnlige i Fredericias folketællinger og kirkebøger, hvor hun i 1789² bliver gift med Christian Barck (ca 1759-1811) - og senere i 1814³ med Berendt Springer (ca 1764-1822). Man kan dog ikke finde en Niels Hoff boende hos sin mor Kristine Pedersdatter og f.eks hr. Hoff i Fredericias eller Koldings folketællinger fra 1787, hvilket synes mærkeligt, eftersom dette

---

¹ Personalhistorisk Institut angiver, at Kristine Hoff Pedersdatter er født ca 1756 og død i Fredericia 1844 (fødselsår beregnet ud fra alder ved død). Ydermere at hun blev gift med Christian Barck i Fredericia i 1789. Ifølge deres stamtavle står Christian Barck opført som Niels Christiansen Hoffs far, men eftersom Personalhistorisk Institut selv opgiver Niels' beregnede fødselsår til 1783 (velsagtens ud fra aldersoplysninger i folketællingerne) hænger det ikke godt sammen med, at Christian Barck skulle være far til Niels. I så fald ville han vel også hedde Niels Christiansen Barck og ikke Hoff. Derfor må man formode, at ægteskabet i 1789 med Christian Barck er Kristines andet ægteskab og at Niels' rigtige far må være død før 1789.

² Fredericia Michaelis enestemisterialbog 1789, opslag 329 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17122712#161982,27210793>)

³ Fredericia Michaelis enestemisterialbog 1814 opslag 345 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17122712#161982,27210809>)

burde være den perfekte folketælling i tidsrummet mellem hans påståede fødsel i 1783 og Kristines formodede andet ægteskab i 1789 med Christian Barck.

Jeg var kørt fast i bestræbelserne på at finde Niels' fødsel og dåb i kirkebøgerne og dermed navnet på den mystiske hr. Hoff, der måtte være hans far. Til gengæld fik jeg hjælp i de mange digitaliserede og lettilgængelige kilder, der fandt ham i tugthus endnu engang - nu i Viborg, i hvis kirkebog man også finder hans korrekte dødstidspunkt den 10. juni 1860.⁴

Gennembruddet - Lejrskov sogn og *Niels Hindrichsen*

Et gennembrud skete, da jeg fandt Kristines dødsdato i kirkebogen for Trinitatis, Fredericia. Den 10. februar 1843 dør enke efter Behrendt Springer, Kristine Springer, født Pedersdatter i en alder af 87 1/4 år og ude i en notits, finder man den vigtige information, at hun er født i Lejrskov sogn udenfor Kolding.⁵ Kirkebøgerne for Lejrskov og Jordrup sogne er blandt andet transkriberet i søgbare tekstdokumenter, hvilket gør slægtsforskning i dette sogn ekstra let - men fejllæsninger og tydninger kan bestemt forekomme i transkriberinger, hvorfor et ekstra tjek i originalteksten kan være en god idé.⁶

I kirkebogen fra Lejrskov finder jeg Kristines familie fra landsbyen Højrup. Hendes far var Peder Christensen Hoff⁷ og pludselig indså jeg, at navnet Hoff har Niels ikke fået fra sin far, men fra sin mor. At jeg nu ikke længere skulle lede efter en hr. Hoff som far til Niels, men at hvem som helst kunne være far til Niels, åbnede op for helt nye søgninger i kirkebøgerne. Jeg skulle finde en Niels, født omkring 1783 af Kristine (Hoff) Pedersdatter og en eller anden mand - muligvis/muligvis ikke udenfor ægteskab, og formentlig i Fredericia.

Allernederst til højre på p. 147 i kirkebogen for Trinitatis, Fredericia med datoen 16. januar 1784 finder jeg fødslen af et uægte drengbarn, født af Kirsten Pedersdatter med navnet *Niels Hindrichsen*. Og udlagt til barnefader er musketeren Andreas Amundsen (teksten fortsætter øverst på p. 148) Wilhelm ved Jydske Infanterie Regiment. Faddere var Karen Hansdatter, Maren Pedersdatter, Kiersten Nielsdatter, Jens Hansen, Rasmus Hindrichsen og Christen Christensen.⁸

Jeg har prøvet at finde andre "kandidater" for jeg syntes ikke, at efternavnet Henriksen passede nogle steder ind i sammenhængen. Men jeg har ikke kunnet finde nogen, der skulle passe bedre med vores Niels Christiansen Hoff end denne Niels Hindrichsen, født udenfor ægteskab en januardag i 1784. Og de videre undersøgelser skulle pege på, at det måtte være den rigtige drengfødsel, jeg havde fat i.

Jeg kan kun gætte på, hvorfor drengen fik efternavnet Hindrichsen, men det har åbenbart været udelukket for moderen (og måske også for faderen) at kalde ham for Andreasen. En af fadderne var den ugifte handskemager i byen Rasmus Hindrichsen og måske han har

---

⁴ Viborg Tugthus sogn kontraminiesterialbog 1860 opslag 8 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=21584834#362449,70568409>)

⁵ Fredericia Trinitatis kontraminiesterialbog 1844 opslag 47 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=21619067#397567,74438826>)

⁶ Kirkebøger blandt andet lagt ud på hjemmesiden for slægtsforskning i Slavs herred - [horsboel.dk](http://www.horsboel.dk/kirkebog/kirke.html) (<http://www.horsboel.dk/kirkebog/kirke.html>)

⁷ Lejrskov-Jordrup enesteminiesterialbog 1756 opslag 32 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17124392#165338,27775896>)

⁸ Fredericia Trinitatis enesteminiesterialbog 1784, opslag 149 nederst og 150 øverst (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17122720#421590,77571779>)

”udlånt” sit efternavn til Kristines søn. Hvorom alting er, så er dette efternavn, som vi skal se, ikke et navn Niels beholder særlig længe. En anden af fadderne er Maren Pedersdatter og det *kunne* måske være Kristines lillesøster. Nu er Maren Pedersdatter et meget almindeligt navn på denne tid, så det kunne lige så godt være en anden, men vi ved i hvert fald at Kristines lillesøster Maren (1764-1839) også bor i Fredericia og i 1793 gifter sig med musketeren Peter Sørensen Flensted (ca1767-1798).⁹

Kristine kommer fra en søskendeflok på 5 overlevende børn fra landsbyen Højrup i Lejrskov sogn et lille stykke udenfor Kolding. Hendes far Peder Christensen Hoff dør i 1765¹⁰ mens børnene er små - Kristine som er den næstældste i børneflokket, er på dette tidspunkt lige fyldt 9 år, mens den yngste Maren er en baby på 8 måneder. Deres mor Anne Marie Jensdatter (1733-1784) gifter sig forholdsvis hurtigt igen med Thulle Andersen (1728-1815) fra Lejrskov by og får med ham yderligere 4 børn, alle døtre. Thulle Andersen bliver stedfar for de børn, Anne Marie havde i forvejen. Moderen Anne Marie dør i 1784 i en alder af 51 år som mor til i alt 9 overlevende børn.

Jens Pedersen Hoff i Kolding & Thue Willadsen i Ejstrup

Peder Hoff og Anne Marie Jensdatters ældste barn, sønnen Jens Pedersen Hoff flytter ind til Kolding, hvor han får arbejde på enken Else Christensdatters værtshus. Manden, værtshusholder Anders Hansen er død som 30-årig den 27.05.1785 samtidig med at Else Christensdatter er gravid med deres søn Anders Andersen, der bliver født den 14.10.1785. I folketællingen 1787 optræder Else Christensdatter som enke, mens Jens Pedersen Hoff er ansat i værtshuset - men senere samme år gifter de to sig¹¹ og enkens søn får stedfaderens efternavn og kaldes for eftertiden Anders Andersen Hoff og bliver bagermester i Kolding. Sammen med Else Christensdatter får Jens Pedersen Hoff 3 sønner og 1 datter. Peder Hoff og Anne Marie Jensdatters næstældste barn er Kristine Hoff Pedersdatter som med al sandsynlighed flytter til garnisons- og fristaden Fredericia. I folketællingen fra 1787 er det ikke umiddelbart muligt at finde hende, men der er en mulighed i Jyllandsgade hos værtshusholder Søren Thomsen og hustru Anna Maria. De har en tjenestepige ved navn Kierstine (uden efternavn), der er 30 år gammel og ugift, hvilket aldersmæssigt sagtens kunne passe på Kristine Hoff Pedersdatter.¹² Kristines bror er på dette tidspunkt ved at gifte sig med værtshusholder-enken Else Christensdatter nede i Kolding. Hvis vi antager, at det er Kristine Hoff Pedersdatter, der får en søn i Fredericia den 16. januar 1784 - og vi ved, at hun i Fredericia gifter sig med Christian Barck i 1789 (se note 2), så er der god mulighed for at tro, at hun kan opholde sig i Fredericia da folketællingen i 1787 gennemføres. Men hvor er Niels? En ugift, enlig mor kan ikke opretholde liv og brød med en 3-årig på armen, ikke i slutningen af

---

⁹ Maren og Peter Sørensen Flensted bliver forlovet i Fredericia 15. december 1792. Maren optræder derefter som Maren Flensten og enke i Fredericias folketælling 1801 og igen i 1834 som Maren Flintsten (således DDD). Peter dør tidligt og Maren gifter sig ikke igen, men lever derefter et meget fattigt liv. Hun ender sit liv som almisselem og med begået selvmord kort før sin 75-års fødselsdag bliver hun lagt i uindviet jord.

¹⁰ Lejrskov-Jordrup sogn enesteministerialbog 1765 opslag 122 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17124392#165338,27775986>)

¹¹ Kolding Sankt Nikolaj enesteministerialbog 1787 opslag 30 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17124580#165631,27820936>)

¹² I folketællingen 1787 for Fredericia er samtlige stuepiger angivet uden efternavne. Både Kristine og hendes søster Maren genfindes muligvis som stuepiger, men der er kun fornavne og alder at gå efter, så oplysningerne er forbundet med en del usikkerhed.

1700-tallet i hvert fald. Et lille barn ville ofte komme i pleje hos familiemedlemmer eller andre nærstående, hvis ikke moderen havde en forsørger (altså var gift) og dermed selv kunne tage hånd om barnet.

Lige syd for Kristines landsby Højrup i Lejrskov sogn ligger landsbyen Ejstrup, som ligger i Harte sogn. Idag løber E20 ud af Kolding lige midt mellem Højrup på den ene side og Ejstrup på den anden. Ved Ejstrup ligger et godt vadested over Kolding å, som bønderne nordfra brugte som overgang til videre færd sydpå - f.eks til studehandel i Slesvig. I Ejstrup boede bonden Thue Willadsen og hustruen Inger Christine Christensdatter med deres tre døtre, Kirsten, Karen og den yngste Johanne Thuesdatter. I folketællingen fra 1787 finder vi familien som på dette tidspunkt også tæller følgende medlem: ”Niels Hendrichsen 3 år - Til opdragelse, uægte”.¹³ Både navn, status og alder passer med den Niels Hindrichsen, som fødes af Kristine Pedersdatter i Fredericia i 1784. Er der mere, der knytter denne familie i Ejstrup sammen med Kristine og hendes familie i Højrup? Ja, det er der faktisk. I 1810 gifter den yngste datter Johanne sig med Kristines brorsøn Peder Jensen Hoff i Kolding.¹⁴ At der har været en forbindelse mellem disse to familier, som måske kan strække sig tilbage til Peder Christensen Hoff og Thue Willadsens far Willads Nielsen (disse to er nemlig jævn gamle) er muligt, og der har under alle omstændigheder været en forbindelse mellem søskende-flokken i Højrup og den noget ældre Thue nede i Ejstrup. Thue og Inger havde mulighed for at tage Niels ind, eftersom Kristine ikke kunne forsørge sig selv i Fredericia og samtidig tage hånd om et lille barn. Men snart skulle Kristines muligheder ændre sig og Niels skulle snart tilbage til sin mor.

Kort over Højrup og Ejstrup, Højkantkort 1840-1890

¹³ Se DDD FT1787 Vejle Amt, Brusk Herred, Harte sogn - Estrup.

¹⁴ Kolding Sankt Nikolaj enesteministerialbog 1810, opslag 180 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17124580#165632,27821340>)

Den 11. december 1789 bliver Kristine gift i i Michaelis kirke, Fredericia med katolikken fra Königsberg, Christian Barck, (se note 2) der arbejdede i Fredericia som daglejer. Af det meget senere forhør med byfogedbejanten i 1841 fortæller Niels lidt om sin opvækst og levested. Her fortæller han, at han er 60 år gammel og født her på stedet af murermester Christian Barck og hustru Kristine, indtil han som 13-årig kom i lære hos drejermester Sønnich Jørgensen i Kolding.¹⁵ ¹⁶ Man må derfor formode, at nu hvor Kristine var gift og kunne forsørges af sin mand, var det muligt for Niels at vende tilbage til sin mor i Fredericia. Han optræder aldrig mere i kilderne under navnet Niels Hindrichsen. Næste gang vi møder ham er i Kolding, hvor han den 2. oktober 1799 bliver konfirmeret og her optræder han for første gang med navnet Niels Christian Hoff.¹⁷ Nogle få år senere møder vi ham i folketællingen 1801, hvor han er læredreng hos drejermester Jørgensen, hvilket passer fint med hans fortælling i 1841.¹⁸ I folketællingen står han opført som Niels Christensen. Måske er mellemnavnet ”Christian” i kirkebogen i 1799 en fejlskrivelse for Christiansen. Det er sandsynligt, at Niels efter at være kommet hjem til sin mor og stedfar har udskiftet Hindrichsen (som ikke lader til at have nogen særlig forankring) med Christiansen efter (sted)faderen Christian Barck.

At Niels Christiansen havner i Kolding som læredreng kan måske være sket med sin morbror værtshusholder Jens Pedersen Hoffs mellemkomst. Han bor i hvert fald i byen med sin familie (blandt andet med sønnen Peder Jensen Hoff som i 1810 gifter sig med Johanne Thuesdatter fra Ejstrup). Det kunne tænkes, at det er dette skifte til Kolding og til håndværkerfaget, som har foranlediget, at Niels nu har taget efternavnet Hoff, som bruges første gang ved hans konfirmation og efterfølgende i hele hans voksne liv.

Herefter er det forholdsvis ubesværet at følge Niels Christiansen Hoffs liv i kirkebøger og folketællinger, hvor han bevæger sig lidt frem og tilbage mellem de to byer - Fredericia & Kolding. En anden artikel må i fremtiden handle om hans sidste år fra han i 1841 første gang bliver dømt for tyveri til hans død i Viborg Tugthus i 1860. Især er jeg interesseret i at få kastet lys over, hvorfor han begynder at stjæle? Med tanke på de ting han stjæler tror jeg at grunden kan være fattigdom, hvilket måske kan bero på, at Niels bliver syg og ikke længere kan passe sin næringsvej? Det er interessant, at han bliver dømt i 1841, hvilket er kort tid efter at hans to sønner har forladt ham og Fredericia, og er taget på valsen. De bosætter sig senere begge to på Lolland som drejermestre og har åbenbart ikke mulighed for at hjælpe deres far i Fredericia? Her ligger sikkert en anden god historie gemt.

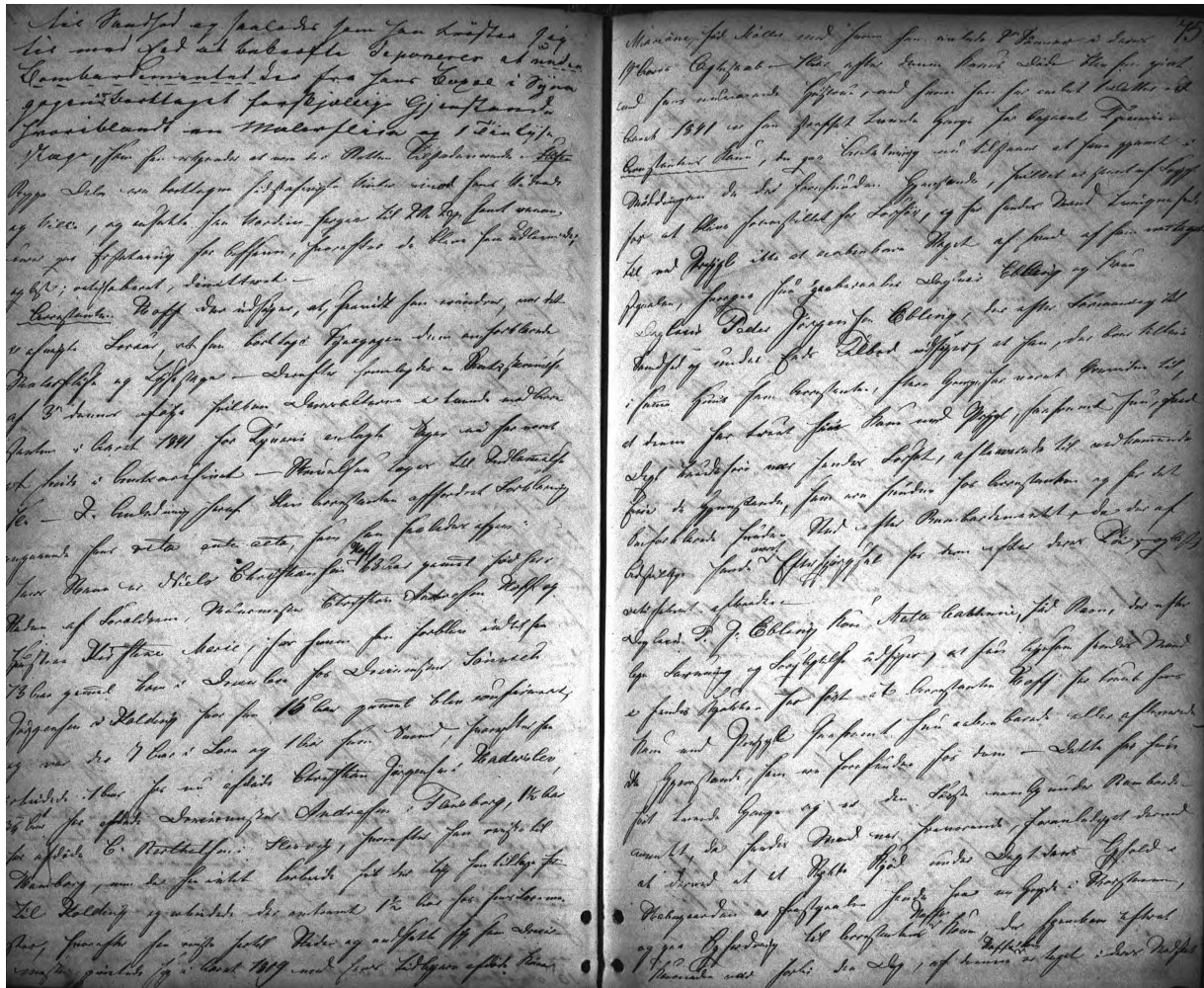
¹⁵ Fredericia Byfoged politiprotokol 1841, opslag 427 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=309644#309644,63436383>)

¹⁶ Hvorfor Niels her anfører sin alder til netop 60 år kan undre. Det afviger noget fra den alder han opgiver ved folketællingerne. Måske, når han nu står overfor en domfældelse, kan han have interesse i at gøre sig ældre end han er for at få en mildere dom? 13. april 1841 er Niels 57 år gammel.

¹⁷ Kolding Sankt Nikolaj enesteministerialbog 1799, opslag 252 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17124580#165631,27821158>)

¹⁸ Se DDD FT1801 Kolding købstad - Niels Christensen.

1849-kilden med angivelse af Niels' falske forældre

Niels og de falske forældre

Ole Westermann har på forummet for danske slægtsforskere været så venlig at transkribere en hel del af de forhør og domme, der er rettet mod Niels Christiansen Hoff.¹⁹

En af Ole Westermanns transkriberinger er fra forhøret af Niels i 1849 i forbindelse med hans anden dom for tyveri. Her har byfogedbetjenten ønsket at give en kort levnedsbetegnelse af den sigtede og fortæller her om dennes opvækst og forældre. Det er en uhyre interessant historisk kilde, som temmelig detaljeret gengiver mange aspekter af hans livsforløb sådan som man må formode, at Niels selv gengiver dem. Da det er en historisk kilde fra Niels' samtid vil mange nok betegne kilden som samtidig, men det skal vise sig, at byfogedbetjenten laver en fejlslutning, når spørgsmålet kommer til Niels' forældre. Og ligesom jeg og mange andre har haft store problemer med at finde ud af Niels' ophav, havde byfogeden i 1849 de samme problemer, vi har idag.

Det viser sig, at størstedelen af informationerne fra 1849 stammer fra politirapporten og domsafsigelsen i 1841. Lad os derfor se nærmere på, hvad der sker i 1841 før vi går videre med protokollerne fra 1849.

¹⁹ Se f.eks denne tråd: <https://forum.slaegt.dk/index.php/topic,160601.msg845521.html#msg845521> samt <https://forum.slaegt.dk/index.php/topic,184045.msg962465.html#msg962465>

Den ældste kilde vi har til rådighed i denne forbindelse, er politirapporten dateret 13. april 1841. (se note 15) Heri står der faktisk forholdsvis korrekt, at Niels er søn af Christian Barck og Kristine. Det er en oplysning, myndighederne forsøger at underbygge med en dåbsattest ved domsafsigelsen dateret 1. juni s.å. Her står der blot, at en dåbsattest bliver fremlagt.²⁰ Men vi ved, at en dåbsattest med Christian Barck som far ikke er mulig at fremskaffe. Så hvilken dåbsattest har myndighederne fundet? Man kan ikke forestille sig, at Niels selv gik rundt med sin dåbsattest i inderlommen. Man havde heller ikke cpr-registre eller anden god kontrol på sine medborgere, som man fik i senere tider. Som enhver anden moderne slægtsforsker måtte datidens myndigheder gå til byens kirkebøger for at finde nærmere oplysninger om en dømt persons fødselstidspunkt og korrekte identitet.

Ved domsafsigelsen 1. juni ændres Niels' alder pludselig fra de 60 år angivet i april måned til nu 62,5 år. Dommen skriver ikke yderligere om Niels' forældre, kun at dåbsattest nu er fremlagt og deraf følgende, at Niels' alder nu er opskrevet med 2,5 år i forhold til rapporten 2 måneder tidligere.

Men som vi skal se af dokumenterne fra 1849 må den dåbsattest, der er fundet frem i 1841 være identisk med fødslen af drengen Niels Christensen i 1778, hvis forældre også hed Christen/Christian og Kristine.

I politiprotokollen fra 2. august 1849 er skrevet følgende (efter Ole Westermanns transkribering, som jeg har sammenholdt med den originale kilde og fundet i god overensstemmelse med det skrevne):²¹ *”hans Navn er Niels Christiansen {Hoff} 68 Aar gammel fød her i Staden af Forældrene, Muurmester Christian Andersen Hoff og Hustrue Kirstine Marie, hos hvem han forblev indtil han 13 Aar gammel kom i Dreierlære hos Dreiermester Sønnich Jørgensen i Kolding hvor han 16 Aar gammel blev confirmeret, ”... etc*²²

Vi ser, hvordan Niels' levnedbeskrivelse er en gentagelse af oplysningerne fra 1841, men nu er oplysningen om, at forældrene skulle have været Christian Barck og Kristine ændret, så de passer til den fundne dåbsattest fra 1778. Nu er forældrene angivet som Christian Andersen Hoff og hustru Kirstine Marie.

Når man kontrollerer den oplysning, finder man rigtignok Christian Andersen og Kirstine Pedersdatter, som i 1778 får en dreng ved navn Niels²³ og jeg vil tro, at det er dette opslag i kirkebogen, byfogedbetjenten har foretaget for at skaffe sig nærmere oplysninger om Niels Christiansen Hoffs forældre. Men man skal ikke grave længe i kilderne, før man indser, at noget ikke passer sammen. Først og fremmest er der årstallet 1778, som skulle gøre Niels 5-6 år ældre, end hvad han er. Hvis man ser i denne artikels tidslinje over Niels' omtale i øvrige historiske kilder, hvor jeg har angivet det beregnede fødselsår, ser man ganske tydeligt at kilderne op til hans forhør i 1841 samstemmende peger på en fødsel omkring 1783/84. Folketællingen i Fredericia 1850 peger også på 1783, mens forhøret i 1849 og protokollen for Odense Tugthus 1850 pludselig gør ham nogle år ældre og peger på 1780/81. Derefter stammer de historiske kilder fra det vi idag ville kalde for kriminalforsorgen samt de to sidste

---

²⁰ Fredericia Byfoged Domprotokol 1841, opslag 88 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/billedviser?bsid=309657#309657,63439828>)

²¹ Tråd på Danske Slægtsforskere med Ole Westermanns transkribering: <https://forum.slaegt.dk/index.php/topic,160601.msg845521.html#msg845521>

²² Fredericia Byfoged politiprotokol 1849, opslag 57ff, tekst transkriberet af Ole Westermann findes på opslag 77 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/billedviser?bsid=309647#309647,63437083>)

²³ Fredericia Trinitatis enesteministerialbog 1778 opslag 144 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17122720#421590,77571774>)

folketællinger i 1855 og 1860, og de holder sig konsekvent til årene 1779-81. Det undrer mig, at myndighederne ikke vælger at angive Niels' alder efter fødselsåret 1778 fra kilden i kirkebogen, som ligger til grund til hans identifikation hos byfogeden? Men måske har man også fundet 1778-familien i folketællingen fra 1787 og brugt oplysningen herfra til at aldersbestemme Niels?²⁴

Lad os se nærmere på familien Christen Andersen & Kristine Pedersdatter og deres søn Niels, døbt 18. oktober 1778, som vi genfinder den i folketællingen 1787:

Fredericia - Købmagergade 94

<i>Christen Andersen</i>	<i>42 Gift</i>	<i>Huusbonde</i>	<i>Dagleier</i>
<i>Kiersten Pedersdatter</i>	<i>40 Gift</i>	<i>Hans koun</i>	
<i>Sidsel Chatrine</i>	<i>10 Ugift</i>	<i>en Datter</i>	
<i>Niels Christensen</i>	<i>6 Ugift</i>	<i>en Søn</i>	

I folketællingen ser vi, at Niels Christensen nu må være født omkring 1781, så allerede her er der usikkerhed om aldersangivelsen. Af både kirkebogen for 1778 og folketællingen fra 1787 fremgår dog, at ingen i denne familie optræder med navnet Hoff. Christen Andersen er daglejer og ikke murermester. Jeg kan ikke finde nogle som helst oplysninger om nogen Christian eller Christen Andersen Hoff i nogle kilder, og jeg kan heller ikke finde nogen Christian Andersen, eller Christian Andersen Hoff, eller Christian Hoff, der har fået mesterbrev fra f.eks Odense murerlaug. Det har Christian Barck i øvrigt heller ikke... Men sagen finder sin naturlige afslutning, når vi går til kirkebøgenes lister over konfirmander. I kirkebogen for Trinitatis kirke i Fredericia i 1794 finder vi, at Niels Christensen blev konfirmeret²⁵. I øvrigt sammen med en Niels Hindrichsen, men det skal ikke forvirre os her.²⁶ Man blev gerne konfirmeret ved 15-16 års alderen og 1794 passer således fint på den Niels Christensen, der blev født af Christen Andersen og Kirstine Pedersdatter i 1778. Nogle år senere i Kolding bliver vores Niels Christiansen Hoff konfirmeret i 1799 (se note 14), hvilket også passer fint med hans fødsel i 1784. Den samme Niels kan naturligvis ikke være blevet konfirmeret to gange med 5 års mellemrum i to forskellige byer..

Den Niels Christiansen Hoff, der bliver afhørt i 1841 og igen i 1849 - og blev konfirmeret i Kolding i 1799, er dermed ikke søn af Christen Andersen (med efterrationaliseret efternavn Hoff lagt til af byfogeden) og Kristine Marie, og han er hverken født i 1778 eller i 1781, men derimod i et år, der passer til hans konfirmation i 1799 - det vil sige 1783/84, hvilket også folketællingerne er meget enige om. Og her er der kun én kandidat - nemlig den Niels Hindrichsen, der bliver født 16. januar 1784 og som senere kommer i familiepleje hos bonden Thue Willadsen i Ejstrup, inden han kan komme hjem til sin mor og stedfar Christian Barck i Fredericia efter deres vielse i 1789.

Hvordan kunne denne misforståelse opstå i kilderne? Niels bekræfter i april 1841, at hans forældre hed Christian Barck og Kristine, hvilket er ganske rigtigt, bortset fra at Christian

---

²⁴ Dansk Demografisk Database, FT 1787 Fredericia Købstad. (C4465)

²⁵ Fredericia Trinitatis enesteministerialbog 1794 opslag 265 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17122720#421590,77571895>)

²⁶ En dreng konfirmeret i 1794, men født i 1784, ville være 10 år gammel ved konfirmationstidspunktet. Derfor er denne Niels Hindrichsen ikke den samme som den Niels Hindrichsen født af Kristine Pedersdatter og Andreas Wilhelm i 1784.

Barck ikke var hans biologiske far. At han boede hos dem inden han som 13-årig flyttede til Kolding (hvor hans morbror og tante boede), hvor han blev læredreng hos drejermester Sønnich Jørgensen. Han gør sig muligvis lidt ældre end hvad han er, for så vidt det er hans egen information om, at han skulle være 60 år gammel. Jeg kender desværre ikke datidens domspraksis i detaljer, så hvorvidt der var strafmyndighed at hente, hvis man var fyldt 60 år, ved jeg ikke. Om Niels selv har vidst, at han var i familie-pleje hos forældrene til sin fætters hustru, da han var ganske lille, ved jeg ikke - men det lader ikke til at have indgået i hans korte fortælling i 1841. Om Niels overhovedet har været klar over, at han var født uden for ægteskab og at hans biologiske far var Andreas Amundsen Wilhelm er også usikkert. Niels har ganske givet opfattet Christian Barck som sin far, hvorfra også mellemnavnet Christiansen må stamme.

Men netop det faktum, at Christian Barck *ikke* var Niels' biologiske far samt måske også at Niels gør sig ældre end han er, ligger til grund for myndighedernes forvirring omkring hans identitet. De kunne ikke finde hans dåbsattest i Fredericias mange kirker, men fandt en Niels Christensen født af en Christian og Kristine Pedersdatter i 1778. Den stemte nogenlunde med Niels' oplysninger, så den tog de for gode varer og måtte så mene, at den ældre herre de havde i deres varetægt var forvirret og ikke helt klar over sin egen alder. At Christen Andersen så pludselig bliver gengivet som Christian Andersen Hoff er politiassistentens helt egen efterretning. Dette navn finder ingen yderlige genklang i kilderne. Og fejlene fortsætter. I folketællingen fra 1787 står drengen Niels Christensen opført med alderen 6 år, når han rettelig er omkring 9 år på dette tidspunkt. Og Niels Christiansen Hoff opgiver selv en alder, der tyder på en fødsel omkring 1781 (60 år i 1841). Det passer ganske fint på drengen Niels Christensen i folketællingen i 1787, og det bliver dermed det anslåede fødselsår for myndighedernes aldersangivelse af Niels i hans sidste år i livet. Man ignorerer dermed fødselsåret 1778, men beholder forældrene fra kirkebogen, dog med tilføjet Hoff som efternavn til Christen Andersen. Og man ignorerer Niels' egen oplysning i april 1841 om, at hans far hed Christian Barck - ikke Christian Andersen (Hoff).

For os idag er forhørene i 1841 og 1849 historiske kilder til Niels' liv, men i forhold til hans fødsel, forældre og opvækst er der jo ikke tale om en *samtidig* kilde, men noget der er nedskrevet omkring 60 år efter at de fandt sted. Dermed kan personen, der forhøres, huske forkert - eller der kan drages forkerte konklusioner på grund af ufuldstændige oplysninger. Personer kan også lyve. Hvis man derfor har mulighed for at dobbelttjekke oplysningerne i en kilde og sammenholde dem med andre kilder for at se, om de siger det samme - eller noget helt andet, er man kommet et godt stykke videre. I dette tilfælde viser det sig hurtigt, at oplysningen om Niels' forældre i kilden fra 1849 umuligt kan være korrekte.

Kort bemærkning om Andreas Wilhelm

Den mand, der i kirkebogen bliver udlagt til Niels' biologiske far, viser sig at være en af de mange musketerer i byen. Kigger man lidt længere frem på selv samme side i kirkebogen for Trinitatis, hvor vi finder Niels' fødsel uden for ægteskab, finder vi navnet Andreas Amundsen Wilhelm endnu engang. Den 20. august 1784, 7 måneder efter Niels' fødsel, nævnes Andreas som far til sin søn Amund Andreasen Wilhelm, nu født indenfor ægteskab af moderen Elisabeth Valentinsdatter.²⁷

---

²⁷ Fredericia Trinitatis enesteministerialbog 1784, opslag 150 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17122720#421590,77571780>)

Andreas og Elisabeth blev gift i Trinitatis kirke den 09.09.1783.²⁸ Niels må være blevet undfanget i april 1783, men faderen vælger at gifte sig med en anden pige i byen i september 1783, hvor Kristine altså er 4 måneder henne med hans barn. Dette kunne være en medvirkende årsag til at Niels ikke får navnet Andreasen. Ved fødslen i januar 1784 kunne man ikke forestille sig at moderen og faderen skulle gifte sig idet faderen i stedet havde giftet sig med en anden. Heller ikke slægtsnavnet Wilhelm var ønskværdigt, eftersom Andreas Wilhelms ægtehustru i januar 1784 var gravid med deres første barn, som fik det indenfor ægteskabet "lovformelige" efternavn Wilhelm.

Når man gennemlæser kirkebøgerne i Fredericia fra denne tid mærker man, at en temmelig stor del af de døpte børn er født udenfor ægteskab - og der er ofte tale om en udlagt barnefader blandt de udstationerede soldater i garnisonsstaden. Kristine og Andreas er altså intet specielt tilfælde, men falder i samme gruppe som så mange andre på denne tid.

Andreas Wilhelm og Elisabeth Valentinsdatter får 4 børn i deres ægteskab, den første født i 1784 og den sidste i 1797. Mellem 1797 og folketællingen i 1801 må Andreas have fået sin afsked som soldat og nedsætter sig i byen som barberer. Men pengene lader det til at have været småt med. Elisabeth Valentinsdatter dør i sommeren 1803, 45 år gammel, og bliver begravet den 20.07.1803 i fattig-jord. Under 1 år senere dør Andreas Wilhelm og bliver begravet den 06.06.1804, ligeledes i fattig-jord. Det sker i begges tilfælde fra Michaelis kirke i Fredericia. Om Niels' halvsøskende, der for de flestes vedkommende var små børn, da de blev forældrelose, ved jeg ikke meget. Den ældste halvbror Amund Andreasen Wilhelm, som kun var et halvt år yngre end Niels, var ved folketællingen 1801 i lære som hattemager i Fredericia. Da Andreas og Elisabeth gifter sig i 1783 står der i kirkebogen om Andreas, at han er fra Århus. Hvorvidt han er født i Århus er dog ukendt. Samme kilde beskriver også Elisabeth med efternavnet Steffensdatter/Stephansdatter. Benævnelsen Valentinsdatter er formentlig upræcis, men ikke usædvanlig. Elisabeth kommer fra en slægt, der bærer navnet Valentin som efternavn, men eftersom Valentin også kan være et fornavn, har der hersket usikkerhed, og man har brugt fornavnet som grundlag for hendes efternavn. Hendes bror var snedkermester i Fredericia Stephan Valentin og hun havde også en søster ved navn Maren Kirstine Valentin(sdatter). Jeg kunne forestille mig at de tre søskendes far må have heddet Stephan Valentin ligesom deres bror, hvilket ville forklare, at hun i kirkebogen for ægteskabet med Andreas Wilhelm kaldes for Stephansdatter i stedet for Valentinsdatter. Både efternavnene Wilhelm og Valentin tyder på, at deres familier har deres ophav syd for grænsen.

Konklusion

Vi har i det foregående set, at oplysningen fra Fredericia byfoged i 1849 angående Niels Christiansen Hoffs forældre som værende Christen Andersen og Kristine Pedersdatter fra Fredericia ikke stemmer. Jeg har desuden forsøgt at sandsynliggøre, at Niels Christiansen Hoff er født som uægte barn den 16. januar 1784 i Fredericia af Kristine Hoff Pedersdatter og Andreas Amundsen Wilhelm. At han til begyndelsen får efternavnet Hindrichsen og at han kommer i familiepleje hos nogle familievenner i landsbyen Ejstrup udenfor Kolding, hvorefter han kommer tilbage til sin mor og hendes nye mand, Christian Barck, efter deres ægteskab i 1789. At Niels Christiansen Hoff dermed kan spore sin familie til landsbyen Højrup i Lejrskov sogn, hvor hans morfar Peder Christensen Hoff var rytterbonde.

---

²⁸ Fredericia Trinitatis enesteministerialbog (trolovede) 1783, opslag 111 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17122720#162038,27221762>)

APPENDIX

Tidslinje over Niels Christiansen Hoffs liv

- 16.01.1784 **Niels Hindrichsen**, fødsel Trinitatis, uægte barn til Kirstine Pedersdatter & Andreas Ammonsens Wilhelm.
- FT 1787 **Niels Hendrichsen**, 3 år, plejebarn ”Til opdragelse, uægte” hos Thue Willadsen og Inger Christensdatter i Ejstrup by, Harte sogn, Brusck H. Vejle Amt. **Beregnet fødselsår: 1784.** I familien findes også Johanne Thuesdatter, alder 8 år, som senere bliver gift med Niels’ fætter Peder Jensen Hoff i Kolding.
- 11.12.1789 Kristine Hoff Pedersdatter gifter sig med daglejer Christian Barck i Fredericia. Niels er på dette tidspunkt 5 år gammel og kommer sikkert herefter til at bo i Fredericia med sin mor og nye stedfar.
- 1797 Kom som 13-årig i drejerlære i Kolding hos drejermester Zønnik Jørgensen. Må i den forbindelse være flyttet fra sin mor og stedfar i Fredericia. Lærepladsen kan være hjulpet på vej af sin morbror Jens Pedersen Hoff, som er brændevinsbrænder og værtshusholder i byen.
- 02.10.1799 **Niels Christian Hoff**, konfirmation i Sct. Nikolaj kirke, Kolding. Såfremt denne Niels Christian Hoff er født i januar 1784, er han i oktober 1799 15 år gammel. Helt klassisk konfirmationsalder. **Beregnet fødselsår: 1784.** Aldersmæssigt er der altså fin kongruens mellem Niels Hindrichsen og Niels Christian Hoff. Dette er første gang Niels bruger efternavnet Hoff - og han gør det i Kolding, hvor hans morbror, fætre og kusiner også bor. Værd at bemærke at han ikke kaldes Christiansen/Christensen, men fornavnet Christian som mellemnavn. I 1793 dør Niels’ fætter Christian Hoff i en alder af 3 år. Hvorvidt Niels ligefrem optages i eller adopteres af morbror-familien og ved denne lejlighed bliver givet mellemnavnet Christian er uvist. Det kan ganske enkelt også være en fejlskrivning for Christiansen. Han er først og fremmest læredreng i byen og oplyser i øvrigt selv i 1841, at han er vokset op hos Kristine og Christian Barck. Navnet Christiansen må være en henvisning til hans stedfar.
- FT 1801 **Niels Christensen** (uden brug af navnet Hoff). 18 år. Læredreng hos drejermester Zønnik Jørgensen i Kolding. Dette er ældste kilde, hvor han kaldes Christiansen/Christensen **Beregnet fødselsår: 1783.**
- 23.03.1810 **Niels Christiansen Hoff**. Ægteskab i Michaelis kirke i Fredericia med Mariane Müller.
- 27.10.1811 **Niels Christiansen** (uden brug af navnet Hoff): Mester fra Odense drejerlav. **Angivet til at være født i Fredericia ca 1783.** Han står oprindeligt opført i et tillægsregister under efternavnet Christiansen, men nogen har så efterfølgende tilføjet ham i hovedregistret under efternavnet Hoff.
- 01.11.1811 **N. C. Hoff**. Bryllupsvidne i Trinitatis kirke, Fredericia. I kirkebogen er bryllupsvidnernes navne skrevet med forskellig håndskrift i forhold til præstens indførsel af brudeparret. Det kan tyde på, at der kan være tale om vidnernes egenhændige underskrift. I så fald har vi her Niels’ egen angivelse af sit eget navn. Men han underskriver sig med sine initialer - N.C. Hoff.
- 27.11.1812 **Niels Christensen Hoff**. Hans søn Peter Christians fødsel i Michaelis, Fredericia. Gørtler Christian Grønning står fadder.
- 1813 - 1816 Må i dette tidsrum være flyttet fra Fredericia til Kolding.

- 23.01.1817 **Niels Christiansen Hoff.** Hans søn Christian Grønning Hoffs fødsel i Sct. Nikolaj, Kolding. Niels' fætter Peder (Jensen) Hoff er fadder.
- 1825 **Niels Christensen Hoff** med Mariane Møller - afgangsliste fra Kolding til Fredericia.
- 22.04.1827 **Niels Christiansen Hoff.** Hans søn Peter Christians konfirmation Trinitatis, Fredericia
- 19.07.1829 **Niels Christian Hoff.** Er det navn som står i Michaelis kirkebog ved hustruen Mariane Møllers død.
- 06.11.1829 **Niels Christensen Hof** og Lotte Hermann gift i Fredericia Reformerte kirke.
- 16.11.1831 **Niels Chris... ulæseligt Hoff.** Fødsel af datter Mariane Kirstine i Trinitatis, Fredericia. (navn efter hans første kone samt hans mor).
- 29.04.1832 **Niels Christensen Hoff.** Christian Grønning Hoffs konfirmation, Trinitatis, Fredericia.
- FT 1834 **Niels Hoff**, 50 år. Kongensgade 96, 1ste familie Fredericia. **Beregnet fødselsår: 1784.**
- FT 1840 **Niels C. Hoff**, 58 år. Prinsessegade vestre del, nr 390, Fredericia. Hans to sønner er opført på adressen men angivet som værende i udlandet. Sikkert på valsen i Tyskland. **Beregnet fødselsår: 1782.**
- 06.09.1841 Dømt for 1. gangs tyveri Fredericia. Bliver her af byfogeden angivet til at være 62,5 år. **Beregnet fødselsår: 1778** efter den fundne dåbsattest på Niels Christensen.
- FT1845 **Niels Hoff**, 62 år. Prinsessegade 245, 2, Fredericia. **Beregnet fødselsår: 1783.**
- 07.09.1849 **Niels Christiansen Hoff.** 68 år. Dømt for 2. gangs tyveri Fredericia. Her fortsætter forvirringen omkring hans fødsel, forældre og dermed alder. **Beregnet fødselsår: 1781.**
- FT 1850 **Christian Hof**, 67 år. Vendersgade, Vestre side 462-F3 Arresten i Fredericia. Eneste kilde hvor Niels optræder med et navn uden Niels. **Beregnet fødselsår: 1783.**
- FT 1850 Lotte Hoff, bor hos daglejer Ebling, hvor hun er "behjælpelig i husholdningen". I sagen mod Niels bliver han blandt andet anklaget for at have stjålet et stykke kød af daglejer Ebling.
- 27.05.1850 Dom i sagen.
- 18.08.1850 **Niels Christian Hoff**, 70 år. Indsat i Odense Tugthus. Protokol. Løsladt 18.08.1852. **Beregnet fødselsår: 1780.**
- FT 1855 **Niels Christiansen Hoff**, 76 år. **Beregnet fødselsår: 1779**^{29 30}
- 12.05.1857 **Niels Christiansen Hoff.** Dømt for 3. gangs tyveri i Fredericia. **Gentaget oplysning om fødsel i 1778** - stammer fra 1. og 2. dom i 1841 og '49.
- 25.05.1857 **Niels Christiansen Hoff** (ingen alder). Indsat i Viborg Tugthus. Protokol. Der død 10.06.1860.
- FT 1860 **Niels Christiansen Hoff**, 79 år. Ridderstræde 120-124. Viborg Tugthus. Indsatte. **Beregnet fødselsår: 1781.**
- 10.06.1860 **Niels Christiansen Hoff.** 80 år. Viborg Tugthus sogn. Forbedringshus-fange. Død af alderdom. **Beregnet fødselsår: 1780.**

²⁹ FT ikke indtastet i DDD. Se i stedet SA FT Fredericia 1855, opslag 103 (<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=119106#119106,17414889>)

³⁰ Bemærk at de sidste to folketællinger i Niels' liv angiver en alder på Niels, der stemmer overens med "kriminalforsorgens" fødselsdato

Niels Christiansen Hof

og hans samtidige familie

